

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Ляховський Олексій Миколайович, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2020 році Уманський національний університет садівництва за спеціальністю «Захист і карантин рослин», аспірант Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Захист і карантин рослин».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 23 травня 2025 р. № 01-05/87, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Сергія ЩЕТИНИ, доктора сільськогосподарських наук, доцента, декана факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин, Уманський національний університет;

Рецензентів – Світлани МОСТОВ'ЯК, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет;

Святослава СУХАНОВА, кандидата біологічних наук, доцента, доцента кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Олександра СТРИГУНА, доктора сільськогосподарських наук, старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії ентомології та стійкості сільськогосподарських культур проти шкідників, Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України;

Сергія СТАНКЕВИЧА, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б. М. Литвинова, Державний біотехнологічний університет;

на засіданні 23 липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Олексію ЛЯХОВСЬКОМУ на підставі публічного захисту дисертації «Особливості біології та заходи обмеження шкідливості каліфорнійської щитівки (*Quadraspidiotus perniciosus* COMST.) у промислових садах яблуні Правобережного Лісостепу України» за спеціальністю 202 Захист і карантин рослин.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Ігор КРИКУНОВ, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Уманський національний університет, завідувач кафедри захисту і карантину рослин.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 – статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 5 – тези доповідей наукових конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Ляховський О. М., Крикунов І. В. Вивчення біологічних особливостей каліфорнійської щитівки (*Quadraspidotus perniciosus* Comst.) в умовах Правобережного Лісостепу України. *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2024. № 2. С. 40–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-0478-2024-2-40-43>

2. Крикунов І. В., Ляховський О. М. Видовий склад ентомофагів каліфорнійської щитівки в промислових насадженнях яблуні Правобережного Лісостепу України. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія: Агрономія і біологія. 2024. № 3. С. 29–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/agrobio.2024.3.4>

3. Крикунов І. В., Ляховський О. М. Видовий склад, динаміка чисельності і статеве співвідношення щитівок та несправжніх щитівок в плодових насадженнях Правобережного Лісостепу України. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія: Агрономія і біологія. 2024. № 4(58) С. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/agrobio.2024.4.7>

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Олександр СТРИГУН, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії ентомології та стійкості сільськогосподарських культур проти шкідників, Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Назву дисертаційної роботи краще було викласти у такій редакції «Особливості біології та заходи обмеження шкідливості щитівки каліфорнійської (*Quadraspidotus perniciosus* COMST.) у промислових садах яблуні Правобережного Лісостепу України».

2. До розділу 2 потрібно було б написати висновок, що ґрунтово-кліматичні умови зони та дослідного господарства є оптимальними для проведення досліджень.

3. Розділ 5 краще було б назвати «Контроль чисельності щитівки каліфорнійської».

4. Назви препаратів потрібно писати з великої літери: Препаратом №30, Хлорпірифос.

5. Номер по порядку у таблиці 5.5 ставити не потрібно.

Окрім того, в роботі низка неточностей, помилок, а саме: протягом – впродовж, факторів – чинників, парування – спарювання, шляхом – методом, способом, ефективність – технічна ефективність, екз – екз.

Сергій СТАНКЕВИЧ, офіційний опонент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б. М. Литвинова, Державний біотехнологічний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Вступ до тексту дисертаційного дослідження є власною узагальненою думкою автора щодо стану досліджуваної проблеми та шляхів їх вирішення, а також результатом критичного аналізу джерел літератури. Тому у вступі є недоцільним посилання на джерела літератури.

2. Огляд літератури з описом використаних джерел займає значний об'єм роботи, що доцільно було б скоротити.

3. У списку літератури є кілька джерел на які нема посилання в роботі, а саме № 128; 172; 197.

4. Для більш повного аналізу погодних умов бажано б було визначити гідротермічний коефіцієнт.

5. Доцільно було б обґрунтувати вибір сортів яблуні для вивчення стійкості до щитівки каліфорнійської.

6. Дослідження передбачає визначення впливу температур на виживання зимуючих личинок за температур : – 10 °С; – 20 °С; 5 °С; 10 °С. Необхідно зауважити, що строго витримати такі температури не можливо, тому доцільно було б показати коливання 0,2...0,5 °С.

7. В огляді літератури (ст. 58) є опис технології захисту від щитівки каліфорнійської, яка передбачає обробку яблуневих насаджень звичайною водою, відповідно до цього доцільно було б у Схемі 1 закласти два контролю: обробка водою; без обробки водою.

8. Незважаючи на те, що статистична обробка експериментальних досліджень в роботі виконана в достатньому обсязі, під час аналізу та обговорення отриманих експериментальних даних у розділах 3, 4, 5, автор недостатньо уваги приділяє істотній різниці між показниками та достовірності встановлених залежностей, акцентуючи увагу переважно на абсолютних значеннях вимірювань.

9. У дисертаційній роботі цифровий матеріал наведено у таблицях, було б краще деякі з них показати графічно.

10. В тексті зустрічаються друкарські та стилістичні помилки, що в цілому не зменшують позитивного враження від оцінюваної дисертаційної роботи.

Світлана МОСТОВ'ЯК, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Розділ I. У цьому розділі доцільно приділити більше уваги не відомим фактам біології фітофага, а відомостям про ефективні заходи захисту культури.

З метою більш повного розкриття мети і завдання дослідження варто було ще більшу увагу звернути на відомості про поєднання у інтегровану систему біологічних (ентомопатогенні гриби, хижаки паразити) та хімічних методів і заходів захисту з метою максимальної екологізації та саморегуляції біоценозів яблуні.

2. Розділ II. При описі погодно-кліматичних умов слід вказувати і про значні перепади температур в денний і нічний час, а не лише середньодобові показники температури.

3. Розділ III. У цьому розділі є відомості, які більш доцільно розмістити у розділі I, або додатках (Табл. 3.2.).

4. Розділ 5. У цьому розділі мова іде про біоценози багаторічних насаджень, названі автором екосистемами.

5. У тексті роботи зустрічаються помилки друку і невідповідні аббревіатури, як от СНГ, замість СНД.

Святослав СУХАНОВ, рецензент, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Здобувачем використовується термін «статеве співвідношення», хоча для опису популяцій тварин загальноприйнятим є термін «співвідношення статей».

2. У підрозділі 1.3 «Біологічні особливості розвитку шкідника» зустрічається термін «лялечка», хоча каліфорнійська щитівка відноситься до ряду Напівтвердокрилі, які мають неповний цикл розвитку.

3. У підрозділі 2.3 «Схема досліду і методика проведення досліджень» слід було навести характеристики феромонної пастки та методологію проведення моніторингу льоту самців каліфорнійської щитівки.

4. З метою розрахунку розмірів щитка і тіла щитівки (підрозділ 3.2, табл. 3.6) автор використовує формулу розрахунку площі прямокутника. Як на мене, більш правильним і точним за розрахунковими даними, було б використання формули розрахунку площі еліпса.

5. У підрозділі 3.3 здобувач стверджує, що частина популяції зимуючих личинок і мандрівниць I покоління залишилися в діапаузі впродовж усього сезону. Як на мене, виникає питання методики досліджень, які була використана для отримання цих висновків.

6. У підрозділі 3.5, на мою думку, здобувачу слід було вказати окрім критичних і діапазон оптимальних температур льоту самців каліфорнійської щитівки.

7. Глава 5.1.1. трохи перенасичена літературними даними щодо біологічних особливостей ентомофагів каліфорнійської щитівки, які не стосуються питань, які досліджував здобувач.

Сергій ЩЕТИНА, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, професор, декан факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Ігор КРИКУНОВ, науковий керівник, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Олексію ЛЯХОВСЬКОМУ ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 202 Захист і карантин рослин.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Сергій ЩЕТИНА